Nr.1(8), ianuarie 2005

BULETIN INFORMATIV

CNC TB/SIDA

al Consiliului Național de Coordonare al Proiectului "Suportul Programului Național de profilaxie şi combatere a infecției HIV/SIDA/ITS şi al Programului Național de control al tuberculozei"

STRATEGIA DE COMUNICARE IN DOMENIUL HIV/SIDA VA FI PARTE COMPONENTĂ A STRATEGIEI NAȚIONALE DE COMUNICARE IN SĂNĂTATE

Pe parcursul anului 2005, Ministerul Sănătății va depune tot efortul în vederea elaborării strategiei naționale de comunicare în sănătate, - a declarat domnul Ion Băhnărel, viceministru al sănătății, responsabil pentru activitățile de comunicare în cadrul Ministerului.

Necesitatea acestei strategii este evidentă. Specialiştii din sistemul sănătății consideră că o asemenea strategie ar ajuta să reunim eforturile de comunicare a mai multor parteneri activi din domeniul sănătății şi să le canalizăm în direcțiile prioritare de activitate.

Impulsionarea elaborării strategiei a fost realizată în cadrul discuțiilor purtate de specialiştii şi partenerii activi în domeniul HIV/SIDA, care în ultimii ani promovează fortificarea capacităților de informare, comunicare şi educare a populației pentru profilaxia răspândirii infecției HIV/SIDA în Republica Moldova.

În cadrul şedinței din decembrie 2004, convocată de către viceministrul Ion Băhnărel, la care au participat mai mulți parteneri activi, în special, în domeniul HIV/SIDA, a fost susținută ideea elaborării strategiei de comunicare în sănătate.

În cadrul aceleiaşi şedințe, viceministrul s-a adresat celor prezenți cu apelul de a se implica cât mai activ la elaborarea strategiei.

În ceea ce priveşte strategia de comunicare în domeniul HIV/SIDA, care odată cu definitivarea strategiei în sănătate va fi înglobată în ea, este deja în proces de elaborare de către specialiştii sistemului sănătății şi în scurt timp va fi oferită partenerilor pentru completări şi sugestii.

Este de menționat că la moment în Republica Moldova există mai multe eforturi de comunicare în domeniul HIV/SIDA. Integrarea acestora într-o strategie națională va contribui la desfăşurarea activităților eficiente şi la o coordonare mai bună între toți partenerii.

Despre elaborarea strategiei de comunicare în sănătate şi a strategiei de comunicare în domeniul HIV/SIDA ca parte componentă a ei vă vom oferi mai multe detalii în numerele viitoare ale buletinului.

Ochiul creează lumina ***şi urechea sunetele.***

G.Ch. Lichtenberg

Aşa se întâmplă că, pe o bună parte din noi, începutul şi sfârşitul anului ne transformă din incurabilii idealişti în convinşii realişti. Explicația e simplă. Ne înfățişăm la poarta necunoscutului Cerber, plini de speranțe şi promisiuni, pentru a ne regăsi într-un târziu pe drumul sinuos al sorții, mulțumiți de puținul care ni s-a dat.

„Ce mult se pierde de la idee – la realizare"- deducem fără a ne împotrivi Măriei Sale, Providența, recunoscând în noi înşine un obiect subtil de observație.

Şi totuşi, acceptăm să locuim într-o lume plăsmuită, ireală, în care visele şi dorințele de împlinire ne viscolesc asemeni celor mai adevărați fulgi din copilărie. Ne place să credem în evoluția "spre mai bine" a lucrurilor, aspirând la o existență în care de suferință, minciună, trufie să ne amintim ca de nişte piese de muzeu, iar accesorii precum: mila, cinstea, onoarea, cumsecădenia, dreptatea – să le luăm drept cărțile noastre de vizită, pentru a nu ne permite să cădem în dizgrație nicicând. În acest cadru binecuvântat, este de asteptat ca oamenii să se aibă ca frații, căci ura, invidia se va întâlni doar la personajele din poveste… Şi-nainte mult mai este.

Dar, ce se-aude? Cocoşul a cântat de revărsat de ziuă şi între gândul despre ce n-a fost şi timpul care vine nu e decât un mister, pe care avem a-l străbate fiecare.

Din numele redac*ției*

Din sumarul ediției:

INTERVIU
- Când activitățile se fac în bună coordonare şi rezultatele sunt mai bune, - Andrei GHERMAN, Ministrul Sănătății

Pag. 2-3

EVENIMENTE
- Rupe lanțul trasmiterii SIDA
- Proiectul campaniilor de comunicare în domeniul HIV/SIDA
- Reducerea noxelor - o modalitate de colaborare eficientă întru prevenirea HIV/SIDA

Pag. 4-5

OPORTUNITĂȚI DE COLABORARE
- Sistemul "Home Care" se extinde în toată țara, - Tamara ADAŞAN, coordonatorul proiectului

Pag. 6-7

BLOCNOTES
- Rezoluția Forumului I Național al ONG-urilor din Republica Moldova ce activează în domeniul HIV/SIDA şi tuberculoză

Pag. 8

CÂND ACTIVITĂȚILE SE FAC ÎN BUNĂ COORDONARE ŞI REZULTATELE SUNT MAI BUNE

Andrei GHERMAN, Ministrul Sănătății

COR.: Domnule Ministru, prin ce a fost remarcabil anul 2004 pentru sistemul sănătății din Republica Moldova?

A. GHERMAN: Anul 2004 a deschis o nouă etapă în dezvoltarea sistemului sănătății din Republica Moldova. Implementarea asigurărilor obligatorii de asistență medicală (AOAM) a oferit posibilități de majorare a accesului populației la servicii medicale calitative, în special, a categoriilor defavorizate, şi implicit, de ameliorare a indicatorilor de sănătate publică. În cadrul AOAM am întreprins măsuri concrete de dezvoltare şi perfecționare a formelor de organizare a asistenței medicale, în primul rând, a asistenței medicale primare şi de urgență, unde, pe parcursul anului trecut, s-au înregistrat cele mai bune rezultate. A crescut numărul de vizite la medicul de familie, a investigațiilor de laborator, a solicitărilor la serviciul de urgență. În 2004 practic nu au existat plângeri din partea populației, atât a celei asigurate, cât şi a celei neasigurate în ceea ce priveşte acordarea asistenței medicale urgente. Rezultate pozitive în anul 2004 am obținut şi în domeniul optimizării capacităților instituțiilor spitaliceşti printr-o stabilitate sporită în finanțarea lor, drept rezultat, cu 32% mai mulți pacienți s-au tratat în spitale în 2004 față de anul 2000. S-au întreprins activități majore pentru soluționarea problemei asigurării cu preparate antidiabetice a bolnavilor cu diabet zaharat şi cu proceduri de hemodializă a pacienților cu insuficiență renală. În urma măsurilor antiepidemice întreprinse, în anul 2004 s-a înregistrat o scădere a morbidității prin hepatita virală B şi o micşorare de 2 ori față de anul 2003 a incidenței prin hepatita virală A. În urma campaniei de vaccinare s-au redus considerabil cazurile de gripă.

Pentru prima data în ultimii ani s-a înregistrat o îmbunătățire a indicatorilor de bază ce caracterizează sănătatea populației - a crescut natalitatea, s-a micşorat mortalitatea generală şi infantilă.

COR.: ... şi ce speranțe legați de 2005?

A. GHERMAN: În sistemul sănătății şi pentru anul 2005 sunt preconizate activitățile de dezvoltare a asigurărilor obligatorii de asistență medicală, dotarea instituțiilor medico-sanitare publice cu echipament nou performant. În primele luni ale anului 2005, serviciul centralizat de asistență medicală urgentă va fi dotat cu încă 30 de ambulanțe de standard european şi alte 20 ambulanțe cu tracțiune dublă pentru localitățile rurale. În spitalele raionale vor fi efectuate lucrări de reparație a încăperilor, iar blocurile de operații şi reanimare a acestor spitale din toate raioanele, în primul semestru al acestui an, vor fi dotate cu tehnică medicală performantă. Cel mai important pentru populație este însă faptul că din acest an este majorat volumul serviciilor medicale incluse în Programul unic al asigurărilor obligatorii de asistență medicală.

COR.: Ce servicii noi au fost incluse în Programul unic pentru 2005?

A. GHERMAN: În acest an, comparativ cu anul 2004, a crescut volumul de analize, investigații de laborator şi instrumentale în asistența medicală primară şi asistența medicală specializată de ambulator, este majorat numărul investigațiilor costisitoare instrumentale şi de laborator, prestate de instituțiile medicale republicane. Mai multe resurse vor fi direcționate pentru combaterea afecțiunilor şi maladiilor cardio-vasculare. Acest lucru se va realiza prin măsuri de profilaxie mai intense şi prin asigurarea cu unele medicamente antihipertensive compensate parțial pentru cei care suferă de hipertensiune arterială şi sindromul de insuficiență cardiacă. Populația va beneficia de un volum mai mare de servicii de urgență în stomatologie.

COR.: Bolnavii de tuberculoză şi HIV/SIDA, chiar şi cei neasigurați, beneficiază de tratament gratuit. Din ce surse sunt acoperite cheltuielile pentru tratamentul acestei categorii de pacienți?

A. GHERMAN: Controlul tuberculozei şi HIV/SIDA în republică se realizează în baza Programului Național de control al tuberculozei pentru anii 2001-2005 şi Programului Național de profilaxie şi combatere a infecției HIV/SIDA şi ITS pentru anii 2001-2005, ce au acoperire financiară atât din surse bugetare, cât şi din granturile donatorilor externi. Vreau să menționez că pacienții neasigurați, care suferă de boli social-condiționate şi contagioase, vor beneficia de tratament, acoperit financiar din bugetul de stat. Pentru tratamentul acestor categorii de pacienți, cum ar fi bolnavii de tuberculoză, HIV/SIDA, alcoolism şi narcomanie, cu

tumori maligne şi maladii psihice endogene, pentru anul 2005, din bugetul de stat au fost alocate 30 de milioane de lei.

COR.: Cum apreciaţi situaţia din domeniul TB/HIV/SIDA în Republica Moldova? Care sunt priorităţile Programului Naţional de profilaxie şi combatere HIV/SIDA/ITS şi Programului Naţional de control al tuberculozei?

A. GHERMAN: Situaţia epidemiologică în HIV/SIDA şi tuberculoză în ultimii 10-15 ani s-a agravat nu numai în Republica Moldova, dar şi pe plan mondial. La nivel naţional se realizează concomitent mai multe activităţi pentru controlul acestor maladii.

Priorităţile celor două Programe Naţionale, aprobate de Guvern în anul 2001, constau în instituirea controlului asupra situaţiei în HIV/SIDA şi TB în Republica Moldova, prevenirea infecţiei HIV/SIDA, stoparea epidemiei de tuberculoză cu reducerea către anul 2005 a indicilor incidenţei şi mortalităţii, prevenirea apariţiei formelor rezistente şi multirezistente de TB, asigurarea asistenţei medicale şi susţinerea socială a persoanelor infectate cu HIV şi a bolnavilor de TB, supravegherea epidemiologică, monitorizarea de stat a acestor maladii.

După circa trei ani de funcţionare a acestor Programe s-a confirmat că ele sunt viabile, se implementează cu succes şi contribuie la realizarea strategiilor şi activităţilor de prevenţie, supraveghere, control asupra infecţiei HIV/SIDA/ITS şi tuberculozei.

În ultimii ani s-au produs transformări radicale în asistenţa medicală a persoanelor infectate cu HIV şi a celor bolnave de tuberculoză. În republică sunt create toate condiţiile pentru realizarea tratamentului antiretroviral a persoanelor infectate cu HIV/SIDA, asigurarea integrală a pacienţilor cu preparate antituberculoase de prima linie pentru tratamentul TB conform strategiei DOTS. Este creat, fortificat şi dotat cu echipament modern sistemul de diagnosticare a acestor maladii. S-au elaborat protocoalele naţionale de tratament al infecţiei HIV/SIDA, au fost elaboraţi indicatorii, formularele, caietul de sarcini şi SOFT-ul pentru sistemul automatizat de evaluare şi monitorizare a Programelor, se realizează activităţi de informare a populaţiei privind profilaxia maladiilor menţionate mai sus.

În urma măsurilor întreprinse, s-a obţinut stabilizarea situaţiei epidemice privind tuberculoza. În anul curent s-a diminuat ritmul de creştere a incidenţei prin TB în comparaţie cu anii precedenţi.

COR.: Ce proiecte se desfăşoară în domeniul TB şi HIV/SIDA cu suportul donatorilor străini în Republica Moldova?

A. GHERMAN: Mai multe organizaţii şi proiecte internaţionale sunt active în susţinerea activităţilor de control al TB şi HIV/SIDA în ţară. Banca Mondială şi Fondul Global de combatere a SIDA, Tuberculozei şi Malariei, prin intermediul Programului TB/SIDA, susţin activităţile de fortificare a capacităţilor de planificare, supraveghere şi control a HIV/SIDA/ITS şi TB; de diagnosticare, tratament, îngrijiri şi suport pentru persoanele cu HIV/SIDA şi bolnavii de TB; de perfecţionare a cunoştinţelor şi deprinderilor personalului medical.

Proiectul Agenţiei Internaţionale pentru Dezvoltare a Guvernului Statelor Unite ale Americii (USAID) "Fortificarea controlului tuberculozei în Moldova", implementat de Alianţa Americană Internaţională pentru Sănătate (AIHA), susţine Programul Naţional de control al tuberculozei prin fortificarea reţelei de laboratoare, îmbunătăţirea asistenţei medicale a bolnavilor de tuberculoză la nivelul medicinii primare, ridicarea nivelului de informare a populaţiei despre semnele, profilaxia şi tratamentul tuberculozei.

Activităţi în domeniul HIV/SIDA se realizează cu sprijinul Fundaţiei Soros-Moldova, UNICEF, UNAIDS, UNFPA, Agenţiei Suedeze de Cooperare pentru Dezvoltare Internaţională (Asdi). Fundaţia Caritas Luxembourg şi Societatea Regală Olandeză de control al tuberculozei (KNCV) susţin proiectele de control al tuberculozei în penitenciare.

COR.: Este de înţeles că pentru a obţine unele rezultate pozitive în lupta cu tuberculoza şi HIV/SIDA se cere o conlucrare eficientă între diferite structuri guvernamentale şi neguvernamentale. Cu ce instituţii colaborează Ministerul Sănătăţii?

A. GHERMAN: Ministerul Sănătăţii optează pentru o coordonare a tuturor activităţilor în domeniul HIV/SIDA şi TB în republică. În acest context, sunt salutabile

şedinţele grupului de lucru multisectorial în cadrul Consiliului Naţional de Coordonare TB/SIDA, din componenţa căruia fac parte reprezentanţii ministerelor, agenţiilor internaţionale, organizaţiilor finanţatoare, ONG-urilor. Când activităţile se fac în bună coordonare şi rezultatele lor sunt mai viabile.

COR.: Ce-aţi putea să ne comunicaţi despre strategiile naţionale de viitor în domeniul TB/SIDA în Moldova?

A. GHERMAN: Vom păstra şi în continuare ritmul activităţilor existente în prezent în profilaxia, diagnosticarea şi tratamentul HIV/SIDA şi TB. Permanent se majorează susţinerea financiară a Programelor Naţionale din partea Guvernului Republicii Moldova.

A fost evaluată îndeplinirea Programului Naţional de profilaxie şi combatere a infecţiei HIV/SIDA/ITS, răspunsul naţional, în baza căruia se lucrează la elaborarea Programului Naţional pentru următorii ani, s-a constituit grupul de lucru pentru elaborarea Programului Naţional de control al tuberculozei pentru anii 2006-2010.

COR.: Vă mulţumim pentru interviu.

RUPE LANȚUL TRANSMITERII SIDA!

Câțiva membri ai grupului „Glasul Tinerilor”, format la inițiativa Băncii Mondiale, s-au încadrat în activitățile de combatere HIV/SIDA şi intenționează să desfăşoare 10 seminare (în 10 localități diferite) la tema: „Rupe lanțul transmiterii SIDA”.

Seminarele sunt programate în zilele de duminică, în perioada decembrie 2004 – martie 2005, primele deplasări ale grupului „Glasul Tinerilor” fiind organizate în localitățile Bardăr (Hânceşti) şi Grozeşti (Nisporeni).

În cadrul discuțiilor de la egal la egal organizate, tinerii din republică au ocazia să cunoască mai multe informații despre maladia SIDA, astfel, încât, după o activitate intensă de patru ore, să poată deveni ei înşişi surse de informare pentru semenii lor. Este de menționat faptul că membrii grupului de inițiativă urmează să selecteze din rândul celor mai activi participanți o echipă de voluntari, pentru a crea o rețea pe întreg teritoriul republicii, ceea ce îi va ajuta în ulterioara lor activitate.

Potrivit Elenei Catâşev, membră al grupului „Glasul Tinerilor”, publicul este foarte receptiv, manifestă un deosebit interes pentru subiectele abordate, conştientizând în cele din urmă pericolul infectării cu HIV şi importanța adoptării unei atitudini serioase în protejarea sănătății proprii şi a semenilor. Din aprecierile beneficiarilor se poate spune că aceştia nu s-au aşteptat ca moderatorii întâlnirilor să fie atât de bine pregătiți, deschişi spre comunicare, capabili să converseze cu ei la temele sugerate chiar de participanți: noțiuni generale despre infecțiile cu transmitere sexuală, căile de transmitere a virusului HIV, metodele de reducere a riscului infectării cu HIV, folosirea corectă a prezervativului, testarea la HIV/SIDA.

Chestionarele de evaluare a cunoştințelor au scos în evidență faptul că tinerii din localitățile rurale sunt încă puțin informați despre HIV/SIDA, răspunzând eronat chiar la unele întrebări foarte simple,- a mai adăugat E. Catâşev.

O informație importantă şi utilă despre viața sexuală a participanților este obținută prin intermediul boxei secrete, pe care moderatorii

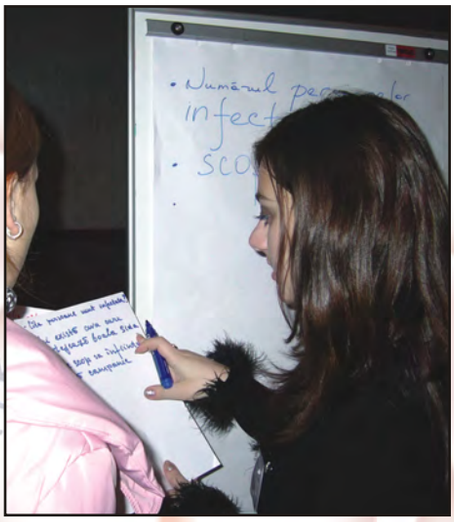

o folosesc în scopul păstrării confidențialității mesajelor şi a creării unei imagini generale despre problemele, necesitățile şi doleanțele reale ale tinerilor. Bucură faptul că seminarele sunt apreciate cu nota „zece” datorită impactului pozitiv pe care-l au asupra beneficiarilor, care solicită programarea a cât mai multe întâlniri de acest fel. În opinia lor, pentru a preveni răspândirea infecției HIV/SIDA este necesar de:

- a promova o campanie în mass-media republicană şi locală (canale de radio, tv, presa scrisă, panouri informaționale, spoturi publicitare);
- a deschide cât mai multe puncte de distribuire gratuită a prezervativelor;
- a adopta o atitudine serioasă față de problema HIV/SIDA etc.

Familiarizarea tinerilor cu proiectele finanțate de Banca Mondială, includerea ideilor, propunerilor, viziunilor generației tinere în aceste proiecte, acordarea suportului informațional necesar tinerilor în vederea promovării unui mod sănătos de viață, a unei atitudini pozitive, optimiste față de posibilitățile de afirmare în propria țară sunt doar câteva dintre scopurile şi obiectivele grupului „Glasul Tinerilor”.

„Glasul Tinerilor” a fost constituit în martie 2004 şi numără 14 tineri activi, bine motivați, cu o experiență bogată în domeniul voluntariatului. Dintre realizările cele mai importante ale acestui grup menționăm: organizarea Caravanei „Glasul Tinerilor” care a inclus 7 seminare cu tematică variată în 7 localități diferite, colaborarea cu organizațiile de tineret din republică, includerea opiniei tinerilor în proiectele finanțate de Banca Mondială, participarea la diferite conferințe, seminare naționale şi internaționale etc.

Grupul „Glasul Tinerilor” este gata mereu să răspundă la întrebările tinerilor şi să comunice cu voluntarii prin intermediul adresei electronice special create: **sida_gt@yahoo.com**

PROIECTUL CAMPANIILOR DE COMUNICARE ÎN DOMENIUL HIV/SIDA

O noutate bună pentru toți cei care nu sunt indiferenți fața de situația privind infecția HIV/SIDA în Republica Moldova este lansarea, în septembrie 2004, a proiectului campaniilor de comunicare în domeniul HIV/SIDA.

Agenția Suedeză de Cooperare pentru Dezvoltare Internațională (Asdi), după efectuarea tenderului internațional, a încheiat contractul pentru implementarea proiectului campaniilor mass-media cu organizația internațională, non-guvernamentală, umanitară - Fundația SIDA Est-Vest *(AIDS Foundation East-West, AFEW)*.

Fundația SIDA Est-Vest activează în domeniul sănătății publice, fiind specializată nemijlocit în domeniul HIV/SIDA. Programele implementate de către AFEW în țările fostei Uniuni Sovietice vizează prevenirea răspândirii infecției HIV/SIDA, tratamentul, îngrijirea şi susținerea persoanelor care trăiesc cu HIV/SIDA.

AFEW are o experiență bogată în implementarea campaniilor de comunicare şi altor activități de educare în mai multe țări ale regiunii: Rusia, Ucraina, Kazahstan, Uzbekistan, Tadjikistan, Moldova, Mongolia.

Un avantaj indiscutabil al *AFEW* este cunoaşterea specificului țărilor Europei de Est şi specializarea nemijlocit în domeniul HIV/SIDA.

Pentru Republica Moldova proiectul în cauză poate fi considerat o premieră în domeniu. Cu toate că mai multe activități de comunicare au fost realizate în domeniul HIV/SIDA, campaniile de comunicare planificate acum includ un spectru mult mai larg de activități şi îşi propun fortificarea capacităților locale cu susținerea ulterioară a activităților de comunicare în domeniu.

De la începutul implementării proiectului, AFEW a semnat un Memorandum de colaborare cu Ministerul Sănătății, care este partenerul principal al *AFEW* în cadrul proiectului. În prezent se lucrează la stabilirea relațiilor de colaborare cu alți parteneri activi în domeniul HIV/SIDA, atât la nivel național, cât şi la nivel local.

AFEW este deschisă spre colaborare tuturor organizațiilor şi instituțiilor active în domeniul HIV/SIDA, aşa cum o conlucrare armonioasă ar permite realizarea mai multor activități reuşite pentru prevenirea răspândirii infecției HIV/SIDA.

Pe parcursul implementării proiectului vor fi respectate standardele internaționale ale campaniilor de comunicare şi conform acestora, primul pas va fi realizarea unui studiu comprehensiv, care va servi drept bază pentru elaborarea strategiei viitoarelor campanii.

Ala SNIGUREAC-IAŢCO,
directorul proiectului

REDUCEREA NOXELOR – O MODALITATE DE COLABORARE EFICIENTĂ ÎNTRU PREVENIREA HIV/SIDA

Primul proiect de „reducere a noxelor" în Republica Moldova a apărut în anul 1997, graţie suportului Fundaţiei Soros-Moldova, care, la moment, coordonează şi gestionează implementarea a 33 de proiecte în acest domeniu.

Strategia de „reducere a noxelor" presupune realizarea unor măsuri concrete în scopul profilaxiei/diminuării consecinţelor negative de ordin medical, social, economic, ce apar inevitabil în cazul consumului de droguri.

Proiectele de „reducere a noxelor" au cunoscut o extindere considerabilă, în special, pe parcursul anilor 2003-2004, când au fost înregistrate mai multe organizaţii doritoare de a implementa acest gen de activităţi.

Pledoaria pentru „reducerea noxelor" se explică prin eficienţa serviciilor acordate beneficiarilor de către organizaţiile cu experienţă mai îndelungată în domeniu, precum şi prin afirmarea organizaţiilor care sunt la început de cale în implementarea programelor de „reducere a noxelor" de a dezvolta această strategie în continuare.

Este de menţionat că în scopul creşterii competenţelor, consolidării capacităţilor, realizării unui schimb permanent de informaţii între diferite organizaţii, ONG „Tinerii pentru dreptul la viaţă" (filiala Bălţi) a propus crearea unei Reţele a organizaţiilor ce activează în domeniul „reducerii noxelor" prin realizarea proiectului „Reducerea noxelor – o modalitate de colaborare eficientă întru prevenirea HIV/SIDA". Scopul proiectului e de a favoriza o abordare direcţionată a problemelor cu care implementatorii proiectelor de „reducere a noxelor" se confruntă în activitatea lor, sporirea profesionalismului personalului, transferul „modelelor" de succes în domeniu, stabilirea şi menţinerea unei interacţiuni de comunicare comprehensivă între toţi factorii interesaţi.

Proiectul „Reducerea noxelor – o modalitate de colaborare eficientă întru prevenirea HIV/SIDA" va fi realizat cu suportul Fundaţiei Soros-Moldova (Programul Reducerea Noxelor) şi va cuprinde următoarele activităţi:

A) Atelierul „Prevenirea sindromului arderii în mediul personalului programelor de reducere a noxelor".

Atelierul dat se va desfăşura în două faze:

la I fază – vor fi invitaţi să participe managerii de proiect, asistenţii şi consultanţii din cadrul proiectului;

la a II fază – participanţii vor fi selectaţi din rândul lucrătorilor outreach ai proiectelor de „reducere a noxelor";

B) Organizarea şedinţelor periodice a personalului proiectelor de „reducere a noxelor" cu genericul: Modele de succes în realizarea strategiei de „reducere a noxelor" în Republica Moldova.

Scopul şedinţelor:

- realizarea schimbului de experienţă;
- prezentarea modelelor/activităţilor de succes;
- dialog cu finanţatorii;
- elaborarea strategiilor de dezvoltare a proiectelor.

C) Realizarea schimbului de experienţă în cadrul vizitelor în teren a lucrătorilor outreach.

Vizitele vor întruni lucrători outreach din diferite proiecte, care vor pleca în teren pentru a face cunoştinţă cu metodele de lucru, mijloacele de comunicare cu beneficiarii şi asistenţa acordată acestora de lucrătorii cu experienţă în domeniu, căile de reglare şi întreţinere a relaţiilor cu factorii de decizie din localitate, persoanele cheie din rândul autorităţilor publice locale, poliţiei, personalului medical.

Periodicitatea vizitelor – o dată la două luni.

D) Crearea reţelei electronice de informare şi comunicare în domeniul „reducerii noxelor".

Reţeaua electronică de informare şi comunicare va permite o accesibilitate şi o transparenţă sporită tuturor proiectelor de „reducere a noxelor" din Moldova la resursele informaţionale şi de instruire în domeniu. Reţeaua electronică de informare şi comunicare va constitui atât o modalitate de comunicare între proiecte, cât şi una de lobby a intereselor implementatorilor vizavi de priorităţile autorităţilor.

E) Organizarea activităţilor de prevenire a stigmei şi discriminării persoanelor ce trăiesc cu HIV/SIDA, necesare din motivul că stigma şi discriminarea:

- contribuie la vulnerabilitatea persoanelor, inclusiv a utilizatorilor de droguri injectabile (UDI) faţă de HIV/SIDA;
- reprezintă o barieră în realizarea testelor la HIV pentru populaţie, inclusiv pentru consumatorii de droguri injectabile;
- constituie o piedică în accesarea serviciilor de suport social, medical şi tratament;
- lipsesc persoanele de drepturi şi libertăţi, marginalizându-le.

Activitatea de bază - dezvoltarea şi implementarea planului de reducere a stigmei şi discriminării, elaborarea unui set de materiale informativ-educative, destinat UDI şi persoanelor care trăiesc cu HIV/SIDA.

La I etapă - se preconizează organizarea atelierului „Prevenirea stigmei şi discriminării sociale în cazul infecţiei HIV/SIDA".

La a II etapă - implementarea nemijlocită a activităţilor prevăzute de planul de reducere a stigmei şi discriminării de către reprezentanţii proiectelor participante la atelier.

În urma desfăşurării activităţilor sunt preconizate a fi realizate următoarele obiective:

- Îmbunătăţirea comunicării şi facilitarea interacţiunii dintre organizaţiile ce promovează strategia de "reducere a noxelor";
- Promovarea modelelor reuşite a programelor de "reducere a noxelor";
- Prevenirea sindromului arderii/epuizării psihologice a personalului proiectelor de "reducere a noxelor" din Republica Moldova.

Perioada de implementare a proiectului „Reducerea noxelor – o modalitate de colaborare eficientă întru prevenirea HIV/SIDA" este de 12 luni: ianuarie-decembrie 2005. *Şedinţa de lansare a proiectului (şi de constituire a Reţelei) a avut loc la sfârşitul lunii decembrie 2004.*

Tamara ADAŞAN,
coordonatorul proiectului "Home Care"

SISTEMUL "HOME CARE" SE EXTINDE ÎN TOATĂ ȚARA

"Home Care" este un proiect interconfesional, apolitic şi nonprofit, elaborat în noiembrie 1999 de către Misiunea Religioasă Catolică "Caritas-Moldova", Asociația de Nursing din Moldova şi Societatea Interconfesională a Medicilor Creştini "Emanuil" din Republica Moldova, cu suportul financiar al organizațiilor ICCO şi CORDAID, Olanda.

Misiunea proiectului e de a asigura asistența medico-socială la domiciliu în scopul îmbunătățirii sănătății morale şi spirituale a invalizilor, bolnavilor incurabili, bătrânilor cu surse minime de existență, care necesită ajutor din partea comunității.

In cadrul proiectului "Home Care" activează un colectiv bine instruit, constituit din: 1 coordonator, 8 nurse, 1 medic, 1 lucrător social, 1 lucrător tehnic, 2 spălătorese, 20 voluntari şi 2 lucrători ai oficiului.

Asistența medico-socială este realizată în complex de echipă multidisciplinară, ceea ce favorizează acordarea unor servicii de îngrijire calitative, individuale, reieşind din necesitățile bio-psiho-sociale şi spirituale ale pacienților.

Este de remarcat că pe parcursul anului 2004, activitatea proiectului a fost direcționată spre:

- satisfacerea necesităților medico-sociale ale beneficiarilor (circa 200 persoane permanent, 800 persoane în total);
- dezvoltarea legăturilor cu familia şi comunitatea;
- extinderea rețelei serviciilor de îngrijire la domiciliu în diferite localități.

In atingerea deziderateloe propuse, personalul de la "Home Care" a depus eforturi sporite, cel mai mare volum de lucru revenind medicului şi nurselor.

Fiecare persoană din cele opt sute luate la evidență se deosebeşte prin propria istorie a vieții şi doar obligațiunea colaboratorilor de la "Home Care" rămâne mereu aceeaşi – acordarea serviciilor la cel mai înalt nivel posibil. Bineînțeles, pe lângă cunoştințe profunde, îngrijirea profesională presupune comportament şi calități deosebite, precum afecțiune, compasiune, răbdare, blândețe, căldură…

Referindu-ne la rezultatele activității proiectului "Home Care" pe parcursul anului 2004, am putea spune că acestea ar fi fost şi mai bune în absența dificultăților de felul:

- lipsa energiei electrice în locuințele unor pacienți, ceea ce a provocat incomodități în acordarea îngrijirilor propriu-zise;
- lipsa apei calde în locuința pacientului, ceea ce a provocat dificultăți în respectarea igienei în procesul de îngrijire;
- lipsa apei, în general, în locuințele unor pacienți, ceea ce dubla timpul aflării nursei în casa pacientului;
- lipsa încălzirii centrale în locuințele unor pacienți, ceea ce a provocat foarte mari probleme în procesul de îngrijire;
- insuficiența produselor alimentare, ceea ce ducea la subalimentația pacientului, prelungind perioada de reabilitare al acestuia.

Iată, deci, că în afara problemelor grave de sănătate, această categorie a populației se confruntă şi cu serioase nevoi materiale, sociale, de comunicare. Şi dacă durerea fizică este vizibilă, suferințele morale se percep mai greu, puțini fiind în stare să recepționeze printr-un gest creştin, o faptă miloasă plină de dăruire şi înțelegere. Iar înțelegerea vine din contextul, că marea majoritate a persoanelor nominalizate se deplasează anevoios ori sunt imobilizate la pat, traumate sufleteşte şi cu posibilități reduse de a se integra social.

Este important că în persoana colaboratorilor de la "Home Care", beneficiarii proiectului găsesc prieteni adevărați, capabili să împartă o bucurie şi să trăiască un sentiment de nelinişte, să ajute la menajul, spălatul şi dezinfectarea lenjeriei de pat, reparația lacătelor de la uşă, a ferestrelor, mobilei, echipamentului medical, tehnicii electrice, sistemului de încălzire etc.

La capitolul "realizări" ale anului 2004 se cer a fi trecute şi seminarele în domeniul îngrijirilor la domiciliu a 20 de nurse şi 30 de voluntari de pe întreg teritoriul republicii. Chiar dacă pentru început persoanele pregătite fac voluntariatul în cadrul bisericii pe care o frecventează sau în cadrul organizației în care activează, cert e că prin intermediul lor, în curând, sistemul "Home Care" se va extinde în toată țara.

Continuare în pag. 7

Început în pag. 6

Un rol esențial în atragerea doritorilor de a activa în acest domeniu îl au şi bucletele, alte materiale informative, editate în cadrul proiectului cu scopul de a dezvolta legăturile cu comunitatea.

"Home Care" colaborează cu Societatea Interconfesională a Medicilor Creştini "Emanuil" din Republica Moldova, în cadrul căreia se realizează un proiect similar de îngrijiri la domiciliu, ce deserveşte circa 50 de pacienți permanent, asistentele şi voluntarii acestui mini-proiect beneficiind de traininguri prin intermediul proiectului pilot "Home Care". Este îmbucurător faptul că în perioada de referință, pacienții ambelor proiecte au avut acces gratuit la: medicamentele necesare, cercetări de laborator şi de diagnostic în instituțiile de stat, îngrijiri medico-sociale, suport psihologic/spiritual, alte oportunități de reabilitare.

Pacienții proiectelor "Home Care" sunt selectați din listele prezentate de policlinicile de sector şi secțiile de asistență socială teritoriale, efectivul lor fiind schimbat prin metoda rotației la fiecare 3-6 luni.

Angela MUNTEANU

*Îi mulțumesc Domnului c*ă nu m-a lăsat să am în continuare senzația *singur*ătății şi *a inutilit*ății

SCRISOARE DE MULȚUMIRE

Mă bucur să ştiu că Dumnezeu lucrează prin oameni şi, mai ales, prin medici, care sunt în situația de a-şi asuma oarecum responsabilitatea pentru condiția fizică, psihică şi spirituală a pacientului. E un adevăr că există medici, pentru care meseria aleasă este un har, în afara căruia nu se văd împliniți profesional şi nici personal. Am înțeles acest lucru când am cunoscut îndeaproape personalul de la proiectul "Home Care" şi de la centrul "Emanuil". Parcurgeam o etapă mai dificilă în viața mea şi mă simțeam foarte singură, părăsită de toată lumea. Nici acuma nu ştiu prea bine dacă mi-a fost de mai mult ajutor asistența medicală, financiară sau posibilitatea de-a avea un mediu de comunicare, ce mi-a lipsit atâta timp. Am înțeles că fac parte dintr-o familie mare, care, necondiționat, îmi oferă dragoste şi susținere. Am cunoscut persoane excepționale, cu o capacitate cu totul deosebită de a-ți da forțe să mergi mai departe, să nu cedezi şi să nu te consideri înfrânt de realitatea dură a sorții.

Se pare că persoanele cu disabilități sunt oarecum invizibile în țara noastră. Toată lumea ştie de existența lor, dar, practic, nimeni nu le vede şi nu le aude, nemaivorbind să facă ceva pentru ele. Excepție sunt cei de la "Home Care" şi "Emanuil", care, prin eforturi pline de abnegație şi insistență maximă, încearcă să schimbe situația la noi în Moldova.

... Dificilă şi plină de sacrificiu este profesia medicului, dar şi cea mai nobilă, pentru că nu există o altă meserie care să salveze, la modul propriu, viața suferindului. Cu atât mai mult, că nu salvează numai fizicul, dar şi spiritul bolnavului ori recuperarea fizică este condiționată de recuperarea spirituală. Disperarea întotdeauna te trage înapoi şi numai medicul te conduce spre speranță, toarnă credință şi, prin urmare, viață în întreaga ta ființă.

Sunt lucruri trăite, care ne marchează frumos şi ireversibil. E ceea ce mi s-a întâmplat mie, când am cunoscut familia de la "Home Care" şi "Emanuil", pentru care îi mulțumesc Domnului că nu m-a lăsat să am în continuare senzația singurătății şi a inutilității.

Profitând de această ocazie, aş vrea să Vă doresc succese şi să nu permiteți niciodată să Vă pătrundă îndoiala, când uşa, la care ați bătut, a rămas nedeschisă. Ea se va deschide oricum, chiar dacă nu imediat, în prezența Dumneavoastră, pentru că nu există suflet să nu fie receptiv (receptivitatea e doar o problemă de timp) la dăruirea şi harul divin, pe care le aduceți în casele noastre. Vă mulțumesc pentru dragoste, abnegație şi dărnicie.

Dacă recunoştința față de Dumneavoastră ar fi vizibilă, în Moldova nu ar mai exista spațiu în care aceasta să încapă.

REZOLUȚIA
FORUMULUI I Național al ONG-urilor din Republica Moldova ce activează în domeniul HIV/SIDA şi tuberculoză

Noi, participanții Forumului I Național al ONG-urilor din Republica Moldova ce activează în domeniul HIV/SIDA ***şi tuberculoz***ă, con***ştienți de importanța elabor***ării unui plan de activită***ți comune a ONG-urilor din domeniul HIV/SIDA şi tuberculoz***ă, pentru a spori rolul ONG-urilor în procesul de prevenire HIV/SIDA ***şi control al tuberculozei în Moldova, prin promovarea parteneriatelor şi transferului de experienț***ă între diferite sectoare de inter***venție şi la nivel de Rețele/Alianțe, accesului la informație, asistenței reciproce în elaborarea unor proiecte comune şi, luând în considerație aspectele diverse care vizeaz***ă asigurarea faptului că experien***ța ONG-urilor va fi aplicat***ă adecvat ***şi efectiv în țar***ă în ambele domenii – prevenirea HIV/SIDA ***şi controlul tuberculozei, am identificat urm***ătoarele progrese / realizări, dificultă***ți şi recomand***ări pentru domeniile respective:

PROGRESE / REALIZĂRI:

1. Aprecierea Republicii Moldova drept lider în implementarea proiectelor în domeniul HIV/SIDA şi tuberculoză în Europa de Est şi Asia Centrală;
2. Recunoaşterea de către instituțiile de stat a rolului ONG-urilor în ameliorarea problemei HIV/SIDA şi tuberculozei;
3. Comunicarea, transferul de experiență şi diseminarea bunelor practici între ONG-uri, în special, în cadrul Rețelei organizațiilor ce activează în domeniul HIV/SIDA, ITS şi narcomaniei din Republica Moldova (Rețeaua SIDA);
4. Organizarea Forumului I Național al ONG-urilor din Republica Moldova ce activează în domeniul HIV/SIDA şi tuberculoză, inclusiv cu implicarea ONG-urilor care nu sunt membre ale Rețelei SIDA;
5. Obținerea rezultatelor bune în domeniul „reducerii noxelor", inclusiv în instituțiile penitenciare, asigurarea accesului la tratamentul antiretroviral în instituțiile medicale specializate, dar şi în colonii;
6. Inițierea proiectelor-pilot în domeniul tratamentului de substituție, inclusiv în penitenciare;
7. Acoperirea domeniului control al tuberculozei cu proiecte eficiente, inclusiv în penitenciare;
8. Pregătirea proiectelor în domeniul controlului tuberculozei şi prevenirii HIV/SIDA pentru grupul de populație ce migrează (cu implicarea Ministerului Sănătății, Ministerului Justiției, Ministerului Afacerilor Interne, organizațiilor KNCV şi AIHA).

DIFICULTĂȚI:

1. Lipsa standardelor şi cadrului normativ pentru prestarea serviciilor de către ONG-uri;
2. Absența mecanismelor de atragere a finanțatorilor locali, specializarea îngustă a unor finanțatori, dublarea de fonduri a donatorilor pentru anumite activități în domeniu, lipsa finanțărilor stabile, ONG-uri preferențiale pentru unii finanțatori;
3. Lipsa de continuitate/durabilitate a proiectelor, atât din cauza slabei implicări a instituțiilor de stat, cât şi din cauza lipsei de comunicare între finanțatori;
4. Insuficiența explicării respingerii proiectelor de către finanțatori, fapt ce demotivează ONG-urile;
5. Neacoperirea unor regiuni ale țării, în special din Estul Moldovei, cu activități suficiente în domeniul prevenirii HIV/SIDA şi control al tuberculozei;
6. Existența sub-domeniilor neacoperite de proiecte şi financiar (de exemplu – şomaj, migrație, clinici pentru persoanele care suferă de narcomanie sau care trăiesc cu HIV/SIDA etc.);
7. Lipsa, în cadrul Rețelei SIDA, a unei finanțări stabile pentru proiectele comune, inclusiv pentru resursele umane responsabile de comunicare în Rețea.

RECOMANDĂRI:

1. Crearea grupurilor comune de lucru (ONG – ONG, ONG – organizații guvernamentale) în domeniul controlului tuberculozei şi prevenirii HIV/SIDA pentru soluționarea mai eficientă a problemelor comune;
2. Sporirea implicării voluntarilor în activitățile de prevenire HIV/SIDA şi control al tuberculozei;
3. Promovarea ideii testării beneficiarilor cu HIV/SIDA la tuberculoză şi a celor cu tuberculoză – la HIV;
4. Extinderea proiectelor de acoperire cu servicii de prevenire HIV/SIDA şi control al tuberculozei pentru regiunile de Est ale Moldovei;
5. Monitorizarea strictă a activităților din domeniul HIV/SIDA şi tuberculoză (instruirea personalului, elaborarea indicatorilor, metodelor de calcul şi standardizarea activităților);
6. Raționalizarea finanțării din domeniul HIV/SIDA şi tuberculoză prin promovarea activităților în rețele/alianțe şi realizarea proiectelor în parteneriat;
7. Implicarea mai largă a ONG-urilor, care încă nu sunt membre ale Rețelei SIDA, în activitățile/şedințele/proiectele Rețelei respective, promovarea viabilității Rețelei prin ridicarea nivelului de comunicare între ONG-uri, informare reciprocă şi transparență;
8. Dezvoltarea în cadrul Rețelei SIDA a unor departamente specializate (de exemplu – reducerea noxelor, prevenire/informare, consiliere/ servicii sociale);
9. Continuarea promovării modelelor de succes în domeniul HIV/SIDA şi tuberculoză inițiate de Rețeaua SIDA (vizite în teren, stagii de instruire reciprocă etc.);
10. Facilitarea comunicării ONG-urilor cu organizațiile finanțatoare prin implicarea în activități comune (de exemplu – practica invitării finanțatorilor la şedințele Rețelei SIDA);
11. Elaborarea în cadrul Rețelei SIDA a unui mecanism de lobby şi advocacy pentru domeniul HIV/SIDA şi tuberculoză;
12. Îmbunătățirea calității proiectelor din domeniu prin instruirea reciprocă între sectoarele de prevenire HIV/SIDA şi control al tuberculozei;
13. Motivarea şi investirea continuă în pregătirea profesională a resurselor umane, care lucrează pentru dezvoltarea parteneriatelor şi consolidarea ONG-urilor din domeniul HIV/SIDA şi tuberculoză;
14. Inițierea unui curs de instruire şi, ulterior, a unor campanii de căutare de fonduri la nivel republican pentru ONG-urile din domeniul HIV/SIDA şi tuberculoză;
15. Inițierea programului de lobby legislativ pentru elaborarea unor politici eficiente în domeniul finanțării ONG-urilor de către agenții economici;
16. Realizarea proiectelor în parteneriat: ONG-uri – instituții de stat;
17. Completarea şi modificarea legislației fiscale cu referire la ONG-uri;
18. Crearea proiectelor de parteneriat: ONG – agenți economici, prestarea serviciilor de către ONG-uri pentru agenții economici;
19. Elaborarea până la finele lui februarie 2005 a unui plan comun de lucru al ONG-urilor din domeniu, plan care sa includă termeni şi responsabilități pentru: (1) difuzarea Rezoluției Forumului I Național al ONG-urilor din Republica Moldova ce activează în domeniul HIV/SIDA şi tuberculoză – pentru organizațiile membre ale Rețelei ONG-urilor din domeniul social, instituțiile de stat şi finanțatoare din domeniu, (2) organizarea în Republica Moldova a Forumului Regional în domeniul HIV/SIDA şi tuberculoză, (3) elaborarea unui Plan Strategic de consolidare şi dezvoltare a parteneriatelor între ONG-urile din domeniul HIV/SIDA şi tuberculoză.

Participanții Forumului îşi exprimă convingerea că realizarea obiectivelor propuse va contribui favorabil la dezvoltarea sectorului neguvernamental din domeniul HIV/SIDA şi tuberculoză, şi, la fel, va avea un impact pozitiv asupra situației generale din domeniul social.

Decembrie 2004,
or. Chişinău, Republica Moldova

BULETIN INFORMATIV
al Consiliului Național de Coordonare al Proiectului "Suportul Programului Național de profilaxie şi combatere a infecției HIV/SIDA/ITS şi al Programului Național de control al tuberculozei"

Echipa redacțională
Coordonator: **Dumitru LATICEVSCHI**
Consultant: **Olga OSADCII**
Asistent: **Oxana ȚURCANU**
Redactor: **Victoria TATARU**
Machetare: **Veaceslav CEBOTARI**
Responsabil de ediție: **Oleg BARBĂ**

Adresa redacției
Piața Marii Adunări Naționale, 1
MD 2033, Chişinău, Republica Moldova
Telefon: 250 293; Fax: 250 447
E-mail: ccm_secretariat@moldova.md